

Complexnummer: 512629

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Watertoren

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

512630, 512631

Woonplaats

Woerden

Gemeente

Woerden

Provincie

Utrecht

Locatie van het hoofdobject

Oostsingel 1 A, 3441 GB te Woerden

Complexomschrijving

Inleiding complex

De WATERTOREN met bijbehorend MACHINEGEBOUW is in 1905-1906 gebouwd door aannemer Petrus Hochstenbach uit 's Hertogenbosch, naar ontwerp van architect-ingenieur J. Schotel. Door Schotel zijn tussen 1883 en 1910 door heel Nederland waterleidingnetten met bijbehorende watertorens ontworpen. Woerden is een van de latere ontwerpen, gekenmerkt door toepassing van eenvoudige metselverbanden van een afstekende kleur baksteen en keperboogvormige vensters. Wat de bouwstijl betreft zijn elementen toegepast ontleend aan de neorenaissance- en art nouveaustijl. Aanleiding voor de bouw van de watertoren in Woerden was de aanleg van een drinkwaterleiding. In 1903 werd hiertoe een initiatief genomen door een tiental Woerdenaren. De gemeente wees dit initiatief af en besloot zelf de exploitatie ter hand te nemen. In 1906 werd het complex bestaande uit een watertoren, machinegebouw, filtergebouw en machinistenwoning in gebruik genomen. Het machinegebouw kreeg later een iets smallere aanbouw onder een plat dak aan de achterzijde.

In 1979 werd de watertoren buiten bedrijf gesteld en in 1986 gerestaureerd, waarbij het ijzeren Intze-reservoir is verwijderd. In de kop van de toren is ter vervanging een ijzeren constructie met een betonnen vloer en plafond gemaakt. Het machinegebouw is in 1986 tot woonhuis verbouwd. De originele tegelvloer en wandbekleding zijn hierbij onder een nieuwe plavuizenvloer en stucwerklaag verdwenen. Aan de binnenzijde zijn voorzetramen geplaatst.

De bijbehorende machinistenwoning is verbouwd en uitgebreid en valt niet onder de bescherming.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving complex

Het aan de Oostsingel gelegen complex bestaat uit de volgende onderdelen:

1. watertoren 2. machinegebouw

Het complex uit 1906 is gesitueerd op een deel van de omstreeks 1880 geslechte vestingwerken. De watertoren is op een lichte verhoging midden op het terrein geplaatst. Het machinegebouw staat rechts (oostzijde) van de toren nabij de weg.

Waardering complex

De watertoren en het voormalige machinegebouw zijn van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een waterhuishoudkundig ensemble met art nouveau- en neorenaissance-invloeden. Tevens van situationele waarde als ensemble binnen de bebouwde kom van de stad Woerden, mede bepaald door de markante ligging nabij de Binnengracht langs de Oostsingel.

Het complex is tevens van algemeen cultuurhistorisch belang binnen de geschiedenis van de drinkwatervoorziening in Nederland.

Monumentnummer*: 512630

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	27 december 2000
Kadaster deel/nr	82808/159

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Woerden	Woerden	Utrecht

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Woerden	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Woerden	C			3205

*Omschrijving***

Omschrijving complexonderdeel 1

De WATERTOREN gebouwd in 1906 in neorenaissance- en art nouveau-trant naar ontwerp van J. Schotel, staat op een lichte aangeaarde verhoging, waarin zich een voormalige waterkelder bevindt. De ronde toren is opgebouwd uit drie geledingen en is in totaal 28 meter hoog. De doorsnede bedraagt op de begane grond 5.70 meter en bovenin, waar zich het waterreservoir bevond, 7.10 meter. De toren is opgebouwd uit rode, bruine en gele rijsteen in staand verband met uitzondering van de onderste geleding, die een metselverband van louter koppen vertoont. Op architectonisch en constructief belangrijke punten is natuursteen toegepast. De verschillende geledingen worden door uitkragende banden van contrasterend metselwerk van elkaar gescheiden.

De ingang in de eerste geleding bevindt zich binnen een ondiep uitgebouwd portaal onder een zadeldakje en is te bereiken via een trap met de laatste drie treden in natuursteen. De topgevel van het portaal is voorzien van natuurstenen aanzetstenen en een tuitvormige bekroning gedecoreerd met florale motieven. De dubbele deur heeft gietijzeren deurroosters. Recht tegenover de ingang bevindt zich een rechthoekig venster.

In de tweede geleding zijn, in hoogte verspringend in totaal tien rechthoekige vensters aangebracht onder een natuurstenen latei. Opvallend is dat het glas koud in het metselwerk is gezet zonder houten of stalen kozijn.

De derde overkragende geleding is voornamelijk gele rijsteen heeft tien hoge smalle keperboogvormige vensters, die naar binnen klapbaar zijn en voorzien zijn van een natuurstenen lekdorpel onder het venster. De geleding wordt afgesloten door kantelen waaronder een rondboog fries. De aanzet tot deze overkragende geleding is opgebouwd uit een ijzeren raamwerk met een baksteenvulling. Op het vlakke dak achter de kantelen is een smeedijzeren windvaan geplaatst.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Aan de binnenzijde is de toren gepleisterd. Op de begane grond bevindt zich een klinkervloer waarin een gietijzeren putdeksel met het opschrift : 'BOPP & Reuther Mannheim-Waldhof'. De trappen in de watertoren zijn van hout. In de bovenste geleding bevindt zich een betonnen vloer en plafond met een centrale stalen kolom en waaiervormige draagconstructie. Via een mangat is het dak te betreden.

Waardering complexonderdeel 1

De watertoren is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een bakstenen watertoren met een uitkragend reservoirgedeelte en met detaillering in neorenaissance- en art nouveau-trant. Tevens als voorbeeld uit het oeuvre van de architect J. Schotel. Van cultuurhistorische waarde als herkenbaar overblijfsel van de geschiedenis van de drinkwatervoorziening, alsmede van ensemblewaarde en situationele waarde vanwege de situering binnen de stad Woerden aan de Oostsingel langs de Binnengracht en het markante silhouet.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Nutsbedrijf

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 512631

Status rijksmonument
Inschrijving register* 27 december 2000
Kadaster deel/nr 82808/132

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Woerden Woerden Utrecht

Locatiennaam Locatieomschrijving
Woerden

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Woerden C 2909

Omschrijving**

Omschrijving complexonderdeel 2

Het MACHINEGEBOUW met detaillering in art-nouveautrants is gebouwd in 1906 naar ontwerp van J. Schotel. Het heeft een T-vormige plattegrond en bestaat uit één bouwlaag. Het voorste, iets bredere gedeelte, heeft een zadeldak gedekt met grijze bouletpannen met evenwijdige nok, tussen tuitgevels, die bekroond worden door gemetselde kantelen met een keperboogvormige afsluiting. Het achterste iets smallere en later aangebouwde deel heeft een plat dak en is onderkelderd. De gevels zijn opgetrokken in baksteen in staandverband, platvol gevoegd of met gesneden voegen, voorzien van natuurstenen elementen en horizontale banden van rode rijsteen.

De voorgevel (zuidzijde) is symmetrisch ingedeeld. Binnen een lichtriserende middenpartij voorzien van natuurstenen aanzetstenen en tuitvormige gevelbeeindiging, bevindt zich in een verdiept portaal de ingang onder een natuurstenen latei. Aan weerszijden hiervan is binnen een verdiept gevelveld een getoogd gietijzeren kozijn met roeden aangebracht. In de zijgevels bevinden zich binnen een verdiept veld twee gietijzeren vensters onder een ontlastingsboog en verdiept boogveld. De vensters in de linkerzijgevel hebben onderin een draairaam. In de topgevels is een gietijzeren roosvenster geplaatst.

Da achtergevel is blind. Gelet op het metselwerk bevond zich hier oorspronkelijk een venster. In de rechterzijgevel van de aanbouw zijn twee gietijzeren zesruitsvensters aangebracht. In de linkerzijgevel is een moderne vensterpartij gemaakt. Hier bevond zich oorspronkelijk een stalen toegangsdeur.

Waardering complexonderdeel 2

Het object is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een machinegebouw bij de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

watertoren, alsmede vanwege detaillering in art nouveau-trant. Het machinegebouw vormt samen met de watertoren een waardevol complex aan de Oostsingel langs de Binnengracht.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Machinegebouw(M)